

Kinderen slaan al sinds Erasmus ter discussie

... Mag je een ongehoorzaam kind slaan of een lastige leerling hardhandig uit de klas zetten?

... De kwestie houdt de gemoederen al eeuwenlang bezig.

► ROTTERDAM

Een conrector van het Anna van Rijn College vatte vorige week een leerling in de kraag, die weigerde de klas te verlaten. De politie nam de conrector mee naar het bureau, waar hij drie uur vast zat. Op internetfora kan hij op nogal wat steun rekenen: wat moet je anders als een leerling hardnekkig weigert te doen wat je zegt?

Minder steun – beter gezegd: een stroom van kritiek – kreeg de hersteld-hervormde predikant Albert Vlietstra toen hij gisteren in het nieuws kwam als predikant die het slaan van kinderen zou aanmoedigen. Hij had in zijn kerkblad bij de aankondiging van een ge-

boorte een passage opgenomen uit *De pligten der ouders*, een boek van de zeventiende-eeuwse theoloog Jacobus Koelman. Als een kind heeft gezondigd is kastijding goed, stelt Koelman daarin, zolang het tenminste de gezondheid van een kind niet aantast.

Voor een zeventiende-eeuwse predikant is dat geen vreemde opvatting, maar toch stond ook in die tijd het slaan van kinderen al ter discussie, weet historicus Jacques Dane. Hij is hoofd onderzoek bij het Onderwijsmuseum in Rotterdam. 'Al in de periode van het humanisme waren er al denkers die vonden dat het lichamenlijk straffen van kinderen niet juist was', zegt hij. 'Onder meer Erasmus is er in *De Lof der Zotheid* zeer kritisch over.' Tegelijk waren er calvinisten die met een beroep op de Bijbel lijfstraffen juist goedkeurden. In die traditie staat Jacobus Koelman. Lichamenlijke straffen bleven mede daardoor gebruikelijk, maar

in de verlichting nam de kritiek toe. Al in 1820 werd het in Nederland wettelijk verboden om op school kinderen te slaan. Dane: 'Dit verbod is dus al oud, maar de werkelijkheid liep daarmee niet in de pas. Tot op de dag van vandaag worden kinderen soms geslagen door docenten en daar bleef ook heel lang sympathie voor.'

pedagogische tik

Hij noemt een voorbeeld van een rechtszaak die werd gevoerd kort na de invoering van de leerplicht in 1901. Een vader kon zijn kind vanwege het werk niet missen en zette zijn zoon ertoe aan de leraar tot het uiterste te tarten. Hij hoopte dat zijn zoon van school gestuurd zou worden. Op een gegeven moment was de docent zo getergd dat hij de jongen met geweld aanpakte. De zaak kwam voor de rechter, die in de uitspraak openlijk zijn sympathie uitsprak voor de leraar. Toch moest hij

hem veroordelen, omdat de wet dan nu eenmaal vereiste.

Na het verbod op lichamenlijk straffen in school uit 1820 werd vijf jaar geleden ook de 'pedagogische tik' in de opvoeding verboden. Volgens Dane deed in de negentiende en twintigste eeuw de psychologie een duit in het zakje. 'Orthopedagogen gaan nu bijvoorbeeld in gesprek met lastige leerlingen en vragen hen wat ze zelf toelaatbaar vinden. Kinderen geven dan zelf vaak wel toe dat hun gedrag niet acceptabel is en vervolgens worden afspraken gemaakt. Zo'n aanpak blijkt te werken.' <

Een tekening van Hans Holbein der Jüngere uit een vroege editie van *Lof der zotheid* van Erasmus. In dit boek bekritiseerde Erasmus al onderwijzers die lijfstraffen gaven. Op de tekening een leraar met een narrenkap, symbool van de zotheid, die een leerling met een roede slaat.

